

Natur og vandmiljø, Planter

Sådan giver du plads til de vilde blomster og bier i markkanten

Med få konkrete tiltag kan du både passe på markkanternes vilde blomster og give bedre betingelser for de vilde insekter, samtidig med at pladsen tages fra de uønskede ukrudtsarter.

Genkender du markkanten, der er fuld af grå bynke eller gold hejre? Eller burrener og væselhale, som også er ukrudtsarter, der volder besvær inde i marken?

Viden om

Kan jeg forbedre markkanten?

Med passende omhu, kan du måske omdanne markkanten til et sted med blomstrende planter, som er levested og fødekilde for vilde insekter og bestøvere. I de fleste markkanter vil der være et højt indhold af næringsstoffer, som fremmer brændenælder, gråbynke, skræpper og græsser, så det vil være en langvarig proces, hvis det skal lykkes at ændre floraen. På mere sandede jorde er mulighederne langt bedre for at opnå en artsrig og blomstrende markkant.

De plejetiltag som virker uanset jordtype, er:

1. Slåning, hvor materialet helst skal fjernes.
2. Kantudstyr på gødningsspreder, så der ikke tilføres næringsstoffer.

Slåning af gråbynke vil yderligere have den gavnlige virkning, at det kan mindske spredningen af frø, der i løbet af vinteren med vindens hjælp kastes 10-20 meter ind i marken.

Slåning i perioden sidst i september til først i oktober, hvor der oftest kan færdes langs markkanterne uden at skade afgrøder, kan være med til at fremme blomstring af de vilde planter gennem sommeren og samtidig begrænse græssernes dominans. Slåning primo maj fremmer også blomstring, mens slåning i blomstringsperioden om sommeren ikke bør ske af hensyn til insekter og ynglefugle.

En moderne brakpudser, der kan sideforskydes, vil være mest egnet til at slå et stykke af den yderste markkant, hvor gråbyn-ken ofte står i tæt formation. Slåning kræver selvfølgelig, at markkanten ikke gemmer på overraskelser med sten, som øde-lægger slåmaskinen.

Højt kvælstofniveau, forstyrrelse med plov og harve og et sving med sprøjtebommen, når der sprøjtes med glyphosat er årsager til, at markkanten ikke udvikler sig med et stabilt dække af blomstrende planter, som forhindrer de nævnte ukrudtsarter i at vokse i markkanten.

Gold hejre har etableret sig i et hjørne, hvor ploven ikke kommer ind og vender frøene ned i jorden. Men gold hejre har ikke spredt sig til grøftkanten, for her vokser mange flerårige planter som f.eks. vild kørvel, som ses med hvide blomster her på billedet. Vild kørvel er tilmed en god pollen- og nektarkilde for en lang række insekter.

Gentagne træf med glyphosat og jordbearbejdning i markskel giver gode betingelser for gold hejre, der med mejetærsker og redskaber spredes ind i marken.

Andre plejetiltag, som kan understøtte den frie markkant

1. Præcision i markarbejdet betaler sig

Autostyring og GPS-styring af åbne og lukke af sprøjtedyserne og bomsektioner giver mulighed for meget større præcision ved markoperationerne. Udnyt derfor teknologien til at sikre, at der er en fast grænse mellem dyrket flade og markkanter.

2. Pas på afdrift

Skadedyrsmidler slår skadedyr i marken ihjel og ukrudtsmidler slår ukrudt ihjel. I marken er det en ønsket og nødvendig virkning, men hvis der sker afdrift til markkanten, går det ud over vilde insekter og blomstrende planter. Selv en lav dosis kan slå følsomme insekter ihjel og kan nedsætte antallet af blomster i de vilde planter.

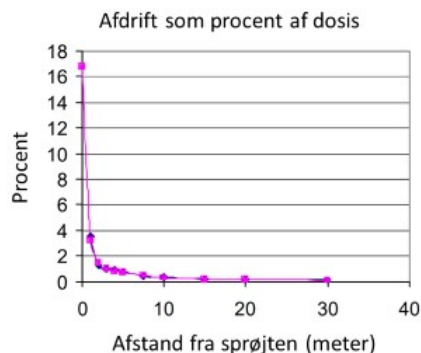
3. Brug afdriftsreducerende sprøjteteknik

Brug altid de afdriftsreducerende dyser langs markkanten. Du har sikkert 90 procent afdriftsreducerende dyser til sprøjtning langs vandløb. Disse dyser eller tilsvarende afdriftsreducerende sprøjte-teknik er lige så velegnet til at beskytte alle andre markkanter. Dyserne gør det ikke alene, men med lav bomhøjde og langsom kørehastighed kan du stort set eliminere afdrift. Husk at de populære Lechler IDKT eller Hardi DUO kompakte luftinjektionsdyser giver en jævn dråbefordeling ned til mindre end de 1,5 bar, som giver 90 procent afdriftsreduktion. Du kan altså køre langsomt med lav bom uden at gå på kompromis med dækning af dit sprøjtemål.

4. Hold afstand ved sprøjtning med skadedyrsmidler

Mange undersøgelser viser, at nytteinsekter under visse omstændigheder kan holde skadedyr i skak. Langs markkanten er der chance for at skabe livsvilkår for mange insekter, så hvorfor ikke konsekvent undlade insektmidlerne i de yderste 5-10 meter langs markkanten? Der er selvfølgelig nogle praktiske udfordringer, når svampemiddel og insektmiddel ofte udbringes i blanding. Afdrift er størst tæt på sprøjtebommen og aftager hurtigt de første meter. Selv en smal usprøjtet stribe på få meter har derfor stor betydning.

Principskitse af en såkaldt Gangelmeier-kurve for afdrift. Gangelmeier bygger sin kurve på et stort antal markforsøg.

Ændring af flora til gavn for insekterne tager tid

Det vil som udgangspunkt tage lang tid for en vild flora at etablere sig i markkanter, som ofte vil have et højt næringsstofindhold. Et realistisk mål er at gavne insekter, som i forvejen er ret almindelige, og hvoraf nogle bidrager til at bestøve og på anden vis fungerer som nyttedyr. Afhængig af jordbund og mængden af natur i landskabet vil arter som vild kørvel, blåhat, perikon, blæresælde, slangetunge, lancet-vejbred, musevikke, almindelig agermåne og arter af knopurt kunne indvandre med tiden.

En insektvenlig markkant ser ikke nødvendigvis prangende ud på afstand, du skal ofte helt tæt på for se blomsterfloret. Her ses en meget fin kant med bl.a. almindelig røllike og almindelig knopurt.

Mange af de vilde planter er fødekilde og levested for mange insekter, hvor nogle er bestøvere og andre nyttedyr.

Denne kant og grøft rummer både knopurt, vild gulerod, almindelig kællingetand, blåhat, muse-vikke, og meget andet, som er godt for insekterne. En anden stor fordel ved den faste kant, hvor jordbearbejdningmaskinerne ikke kommer, er, at de er et helle for de mange insekter, som tilbringer vinteren i jorden.

Hvad siger reglerne om vegetation i markkanter?

For at beskytte vegetationen i markkanter og andre småbiotoper må man altid udlægge udyrkede bræmmer på maksimalt 10 meters bredde, som må udgøre maksimalt 10 % af markens areal. Er striben en barjords-stribe, hvor jorden holdes sort, er den tilladte bredde dog højst 3 m. Dette kan gøres uden at frægne bræmmen fra markblokken. Ved beregning af markens kvælstofkvote, skal arealet med bræmmer trækkes fra.

Læs mere: [Faktaark fra landbrugsstyrelsen om Vildt- og bivenlige tiltag](#)

I frøgræsmarker er det almindeligt at fræse en stribe for at modvirke kvik og væselhale.

Læs mere om biodiversitet og insektpleje i landbruget

[3x3 anbefalinger, der sikrer flere insekter i landskabet](#)

[Sådan gør du din bedrift mere insektvenlig](#)

[Case: Sådan finder Julianelyst Gods plads til både markerne og naturen](#)

Er udsåede blomsterfrø altid en gave til biodiversiteten?

Status og trusler for insektfaunaen

Emneord

Bier

Biodiversitet

Naturtiltag

Publiceret: 12. september 2019

Sidst bekræftet/revideret: 12. september 2019

Vil du vide mere?

Poul Henning Petersen

Landskonsulent, Planteværn

SEGES

php@seges.dk

+45 8740 5443

Andrea Oddershede

Specialkonsulent

SEGES

anod@seges.dk

+45 8740 5444

Landbrug & Fødevarer F.m.b.A. SEGES

Agro Food Park 15

8200 Aarhus N

Tlf. 87 40 50 00

Fax. 87 40 50 10

Email info@seges.dk

